

Keltische boomkalenders en boomkarakters.

- Wie zijn de Kelten
- Wat zijn boomkarakters en wie hebben ze “uitgevonden”
- Meerdere soorten boomhoroscopen of boomkarakters

De geschiedenis van de Kelten.

De kalenders hebben alles te maken met de cultuur van onze voorouders, die onder de verzamelnaam Kelten op het vastland van Europa en op de Britse eilanden woonden. De Keltische cultuur heeft lang bestaan en is beïnvloed door de toenmalige cultuur uit het Oosten (Egypte, Turkije etc.). De grootse bloeiperiode op het vasteland lag tussen circa 5000 voor C en 50 voor C. Onder de naam Hallstadtcultuur (Oostenrijk) of La Tène (Zwitserland) zul je veel informatie vinden.

Op de Britse eilanden (en Bretagne of Gallië) bestond de cultuur tot ruim 500 na Chr. De volle bloei in Europa was er rond 3000 voor Chr. De bronstijd is de naam van de p[er]iode verbonden met de Keltische cultuur. De Keltische cultuur leek op het vasteland relatief gemakkelijk over te gaan in de Romeinse cultuur (maar het is verder een studie op zich om dit allemaal uit te pluizen).

Op de Britse eilanden was het verzet tegen de Romeinse invloed (en daarmee het christendom) groot en pas rond 500 na Chr. ging de Keltische cultuur op in de Romeinse (Christelijke) cultuur. Als belangrijke vertegenwoordigers van dat verzet kennen wij Asterix en Obelix uit de gelijknamige boeken.

“Ondergronds” is vooral in Groot-Brittannië en Bretagne een en ander uit de Keltische cultuur overgebleven, o.a. de Keltische runen en hun latere taal (o.a. het Gaelic, het Bretons) en een aantal andere gebruiken. Voornamelijk via verhalen is deze cultuur doorgegeven, er was nog geen schrift. Er zal dus een en ander verloren zijn gegaan.

De laatste jaren kennen het Gaelic en Bretons een wederopleving.

Tegenwoordig vat men alles “van vroeger” vrij gemakkelijk samen onder de naam “heidenen” maar daarmee toen wij onze voorouders (en ook onszelf) tekort. De Kelten kenden geen god maar voor hen was de hele natuur beziel.

Zij kenden een leven na de dood wat doorgaans de “Andere wereld of Anwwn” wordt genoemd. Geen wonder dat bomen (die in alle opzichten belangrijk zijn voor vormen van leven, zuurstof, biodiversiteit en gebruikswaarde) een belangrijke rol speelden in hun cultuur. Ook “heidenen zochten vastigheid in het leven” en natuurverschijnselen komen natuurlijk jaar in - jaar uit weer langs en vroegen begrijpelijkerwijs om een verklaring. Daarover dadelijk meer.

Het tegenwoordige Halloweenfeest heeft een Keltische oorsprong (en is dus niet Amerikaans). De Kelten noemen het Samhain, zij vierden hun begin van het Keltische nieuwe jaar in november, het duurde 3 dagen.

In onze “moderne tijd” zijn wij met dank aan de wetenschap en techniek (en Google) minder afhankelijk van de natuur (althans dat denkt men vaak). Onze voorouders leefden anders, de band met de natuur was directer, natuurlijk stookte je een boom op met 21 december, want dat was een feestelijk moment. Na 21 december worden de dagen weer langer, je was blij dat een deel van de donkere periode erop zat. Vuur was letterlijk “het licht in de duisternis” en warmtebron om je eten op te bereiden en het warm door te hebben.

En zo hebben meer gebruiken hun herkomst in wat we “de natuur” (en de opbrengst van de natuur) noemen.

Feitelijk vormde de Keltische periode een vruchtbare voedingsbodem voor het christendom, er zijn talloze overgangen en overlappingsen. Het christendom kon niet anders, ze moesten wel elementen van "de heidense cultuur" in zich op te nemen omdat ze anders geen vaste grond onder de voeten had gekregen. Daarom worden met Pasen, in de Katholieke kerk, nog steeds buxustakjes gezegend met wijwater. En als wij ergens een Mariabeeldje bij (in) een boom zien dat heeft dat te maken met ons "heidense verleden".

Het is een boeiende geschiedenis en er is rijkelijk veel materiaal over, vooral Engelstalig. Het [Engelse Glastonbury](#) is momenteel "the place to be" voor iedereen die zich met deze meer spirituele richting verbonden voelt. Omdat men in de Keltische periode wel een taal had maar geen schrift kun je alleen via taalonderzoek en voorwerpen de verdwenen cultuur onderzoeken. Zie verder pag. 8 literatuuroverzicht.

De wetenschappelijke aanpak wordt her en der echter vergeleken met de meer romantische verhalen. Via die aanpak is o.a. bekend dat de stam der Eburonen (woongebied het toenmalige Gallië, volgens anderen ook in Nederland) verbonden was met de taxus, ebuo betekent taxus. Volgens sommigen waren deze Eburonen Germanen, maar daarover is het laatste woord nog niet gezegd, waarschijnlijk waren Germanen ook een van de Keltische stammen (volken). Bedenk dat grenzen in de loop der geschiedenis veranderen.

Het Germaanse ebuo betekent "ever(zwijn)" en daarmee zijn we ook aanbeland bij Asterix en Obelix. Het boek "Asterix en de waarheid" (van Royen en van der Vegt) is erg interessant en maakt duidelijk dat Asterix en Obelix Kelten zijn. Nog steeds worden plaatselijk in Europa Keltische talen gesproken (Gallicië Spanje, Welsh in Wales, Bretons in Bretagne, Gaelic in Ierland).

Ook de Vikingen vereerden de taxus (of naald-es), zij zijn een noordelijke, (laat) Keltische stam (de bloeiperiode van de Vikingen was de 8e eeuw na Chr., toen de bloeiperiode van de Kelten al als geëindigd werd beschouwd). Er zijn dus nog genoeg open eindjes in het verhaal over "De Kelten".

Odin (leider van de Vikingen) heeft - naar verluid - "de runen" (houten staafjes gevonden, dat correspondeert niet met de periode van het Keltische schrift (Ogham alfabet, 5 - 6e eeuw na Chr). Misschien "hing een en ander gewoon in de lucht", vonden verschillende volkeren in ongeveer dezelfde tijd vormen van schrift(tekens) uit.

Er zijn veel verhalen over Odin en de [levensboom Yggdrasil](#) ([De Yggdrasil is de gewone es.](#)) zij kenden, evenals de Kelten, bezielde bomen, en de Vikingen staken op een goede dag de zee over en gingen naar Engeland .

Kelten gebruikten ook runentekens, deze krasten zij in hout (boomtakjes) en/of stenen. Elk teken was verbonden met een boom. Hun alfabet (het Ogham alfabet) begint met de rune voor de B en de B was verbonden met de berk, de pionier (beginner) bij uitstek. Maar de B (onze B op zijn kant gelegd) lijken twee heuvels of borsten, de moederborst, het begin van alles, Ook dit is her en der als verklaring te lezen.

[Zie verder deze link naar Wiki.](#) Daarnaast kenden De Kelten bepaalde bomen bepaalde krachten toe, daarin spelen de vier elementen een rol. De 4 elementen wisselen elkaar ook

af in het jaar. (*Sommige richtingen hanteren vijf elementen, naast water, vuur, aarde en lucht ook aether, daar ga ik verder niet op in*).

Zo brandt het hout van de lijsterbes vrij goed en daardoor is de lijsterbes verbonden met het element vuur en "dus" ook met passie. De lijsterbes wordt in de 13 boomkarakters kalender (zie verderop) verbonden met februari, de maand waarin het Imbolc feest, het begin van het nieuwe groeiseizoen (ploeg- en zaaiseizoen) wordt gevierd. Dat ging altijd gepaard met een vreugdevuur.

Ook het Germaanse "joelblok" en joelfeest (ons huidige Kerstmis) ging gepaard met het in brand steken van een boom, de eik, die brandde lekker lang in de donkere dagen aan het einde van het jaar).

Al deze "verbeelding" is een onderdeel van een groter geheel, sterk verbonden met de toenmalige landbouwcultuur, ook werden eigenschappen en kwaliteiten van bomen, hout, opbrengst enz. verbonden met kwaliteiten die mensen in het leven nodig (kunnen) hebben.

Wie wil niet graag zo sterk zijn als een eik en zo buigzaam als een wilg?

Zowel de verbeelding als de volgorde van bomen in het jaar is de basis van de boomkalenders. Daarnaast kenden de Kelten ook voor elke maand een symbolisch dier, de eigenschappen daarvan kunnen "je goed van pas komen" (dat lijkt dan weer op vormen van sjamanisme, o.a. in gebruik bij Indianenstammen).

M.b.t. februari met de boom lijsterbes kan daar dan de kraanvogel aan worden toegevoegd.

Door lezen en herlezen van christelijk werk waarin de natuur een belangrijke plaats inneemt, zoals de werken van Anselm Grün, een Benedictijnenmonnik, maar eveneens Tiny Brugge, biologe en deskundige op het gebied van christelijke spiritualiteit, heb ik geleerd dat veel momenten in het Christelijk jaar een vrij rechtstreekse band hebben met de fase van de natuur van dat moment en dus ook met de aandacht die "heidense volken" aan dergelijke momenten gaven. Er zit meer van het Keltische gedachtegoed in onze cultuur dan velen van ons in de gaten hebben.

De tegenwoordige zeer populaire tatoeages – afkomstig uit volkskunst of "tribal art" kennen vele Keltische afbeeldingen, vooral de "Keltische knoop" is zeer populair (*zie afbeelding*). Ook het bekende hart krassen in beukenboom kun je zien als een Keltische oorsprong. Enige jaren geleden was in Nederland een rondreizende expositie over "Het geheim van de Kelten". Heel boeiend. Hierboven een afbeelding van de Keltische knoop, symboliek van oneindig leven, het oude gaat steeds over in het nieuwe. De afbeelding is vrijgegeven aan publiek domein (er is dan geen Cright).

[Meer afbeeldingen](#) (er gaat een kunstzinnige wereld voor je open).

Er zijn o.a. de nodige platenhoezen (CD hoezen) waarop de Keltische symboliek een rol speelt, oa in de " Heavy metal wereld".

For Comping Use Only. (c)

De verschillende boomkalenders.

De oer “Keltische” boomkalender lijkt afgeleid te zijn van de vondst van een bronzen plaat met ingekraste lettertekens in Coligny - Frankrijk. Deze vondst wordt op het vasteland van Europa anders uitgelegd dan de vergelijkbare “overlevering” middels runenstokjes (stenen) waar het Britse deel van Europa van oudsher mee werkt. De letters op de bronzenplaat waren eenvoudige Romeinse tekens die naar bomen (en struiken) verwijzen en zijn rond het jaar nul geplaatst (Romeinse tijd). De Kelten hadden geen eigen schrift, wel een runentaal (schrifttekens, Ogham alfabet). De gevonden bronzen plaat (brons was het metaal van de Kelten) wordt ondanks de Romeinse tekens als Keltisch geïdentificeerd. Men denkt dat toen al een vermenging ontstaan was tussen de Romeinse en Keltische cultuur. Zoals bekend waren de Romeinen (Christelijk) in heel Europa de opvolgers van de Kelten (heidenen).

Mogelijke verwijzen beide varianten naar een en dezelfde geschiedenis, de tijd dat Kelten grote delen van Europa bevolkten, van ongeveer 3500 voor Chr. tot ca 50 jaar voor het jaar 0. Op het Europese vasteland ging de cultuur – ook door het oosten (Perzië) beïnvloed - min of meer ongemerkt over in de Romeinse cultuur en daarmee het christendom. De Keltische kalender werd een Romeinse kalender.

Op de Britse eilanden verliep deze overgang een stuk lastiger, er waren minder invloeden van buitenaf, pas rond 500 na Chr. kreeg de Christelijke cultuur zijn invloed op het “heidendom”, echter met behoud van veel Keltische gebruiken. Vanuit Ierland werden vervolgens delen van Europa opnieuw gekerstend, ook Nederland. Zeker onze huidige feesten Pasen, Kerstmis, Maria Lichtmis (2 februari) en het meifeest (opzetten van een meipaal, o.a. in Limburg) en oogstfeesten, hebben hun wortels in het christendom vermengd met Keltische gebruiken.

Alleen noemt niemand dat zo, in feite is “heidens een beladen term” geworden. In deze periode is ook de Keltische maankalender (rekenen met maanmaanden) in heel Europa vervangen door de Romeinse jaarkalender (zonnekalender, aanvang jaar 0).

Je merkt dat de overgangperiode zeker zo'n 500 jaar geduurd heeft, culturen veranderen niet zo snel. Verder is er al met al niet zo heel veel over bekend over de Keltische (volks) cultuur, en met name niet van de natuursymboliek. In het Nederlandstalige gebied is er weinig over geschreven. Deels heeft dit ook met de “de duistere middeleeuwen” te maken, een periode in heel Europa waarin veel gevochten en weinig geschreven werd. Pas later heeft men pogingen ondernomen een en ander in verhaalvorm op te schrijven, o.a. de verschillende Arthur-verhalen vallen daaronder. In Groot-Brittannië zul je zeker meer informatie vinden over de Kelten.

Toch lijken die 500 jaar voor het verschillend gebruik van de boomkalenders belangrijk te zijn. De Europese variant – nu vertegenwoordigd door de Zwitser Michael Vescoli - lijkt tamelijk “holistisch” en redelijk open, gekenmerkt door een verbondenheid van de hele natuur (waaronder de mens): mens, dier, plant, het heden en de andere wereld (leven na de dood). Tegelijkertijd is hier een sterke invloed aanwezig uit de Arabische cultuur en de invloed daarvan op Europa. Logisch, want eigenlijk komen we allemaal uit het oosten (en zuiden).

Zo komt Vescoli aan een jaarindeling van 40 perioden (gekoppeld aan meer en minder licht, dus verbonden met de zon) met in totaal 22 bomen. *Zie verder pag. 5*

De Britse boomkalender (met alle variaties die daarop in de loop der tijd ontstaan zijn) lijkt meer uit te gaan van de aloude sjamanistische traditie (barden, ovaten of de genezers en druïden) en is sterk verbonden met de Keltische maankalender. De boomkalender bestaat uit 13 bomen (13 maanmaanden). Maar in het totaal waren 20 Keltische bomen zeer belangrijk – allen gecombineerd met een van de vier belangrijkste elementen (wind, lucht, water, aarde en soms ook aether) plus de symboliek van dieren en de 8 Keltische jaarfeesten. De

herkomst van de overige 7 bomen is mij wel bekend (qua namen) maar verder niet duidelijk. Zie verder pag. 6

Scandinavië had een eigen “sjamanistische cultuur” en lijkt (vooral) nauw(er) verwant met de cultuur van de Britse eilanden. Ook “de Vikingen” hadden een eigen en sterke verbondenheid met bomen (en natuur) die weer veel overeenkomsten vertoont met de twee boomkalenders. Een informatief boek is *Goden en Sjamanen in Noordwest-Europa* van Linda Wormhoudt. De Vikingen kenden eveneens een eigen runenalfabet, anders dan het Ogham-alfabet.

Meer over de Poolse of kalender van het vasteland

De 22 (of 21, zie verderop) bomen variant van de Zwitser Michael Vescoli. Hij heeft de (bronzen) plaatinformatie uitgewerkt en gebruikte daarvoor verhalen uit de orale traditie. Afgeleide verhalen kennen wij door een sprookje als *Vrouw Holle* - verbonden met de vlier – wij hebben dat minstens een keer is ons leven gehoord of gelezen.

Dit wordt doorgaans de Poolse boomkalender of die van het Europese vasteland genoemd en vooral op internet veel aangehaald (en verspreid).

De Poolse kalender verdeelt het jaar in totaal 40 perioden, deze corresponderen met de invloed van 22 bomen die verbonden zijn met “de hele natuur waaronder de mens”. Je kunt ook zeggen: “de boom als menstype”. Vescoli gaat in zijn (Duitstalige) boek ook in op de betekenis van de bomen. Al met al lijkt het sterk op wat we tegenwoordig een holistische samenhang noemen. Getallen zijn er zeer belangrijk in (dit wordt cultuurhistorisch uitgebreid onderbouwd) en daarnaast het idee van wederopstanding, de ziel die naar de “Andere wereld” gaat en opnieuw kan beginnen. Niet verwonderlijk dat deze “natuur cultuur” gemakkelijk kon opgaan in het christendom (of juist andersom, het christendom sloot aan bij een sterk doorleefde natuurgodsdiens) zoals dat door Jezus werd vertolkt.

Het getal 22 is grotendeels gebaseerd op **getallensymboliek**.

A. Door het vermenigvuldigen van de twee heilige getallen drie en zeven kom je aan 21 bomen, die in voorjaar en najaar terugkomen (verbonden met toenemend en afnemend licht). Iets heilig noemen is deels magisch, oud geloof of bijgeloof maar zeker een kenmerk van “Tribal” culturen.

B. De najaarsperiode van de walnoot is *later ingekort* en vervangen door de taxus, de boom van wederopstanding (symboliek rond leven en dood). Er kwam dus een boom bij. Vaak staan er echter toch “maar” 39 bomen in de boomkarakter kalenders.

C. A en B samen maakt wel 22 bomen in 39 (of 40) perioden. Vraag me niet wie over dat soort inkortingen gaat, ze ontstaan en worden toegepast, Zie ook de daadwerkelijke aangeplante bomencirkel in de Hortus van Haren), de moeite waard om te bezoeken.

De bomen duiden lot en karakter. Vescoli noemt het een “ordeningssysteem” i.p.v. kalender, het ordende het “hele leven” en bood dus houvast.

Er zijn **vier heilige bomen**: eik, berk, beuk en olijf die met het wisselen van de seizoenen samenhangen en ondanks dat ze maar een dag “regeren” een verstrekkende en bepalende invloed hebben.

De overige bomen zijn **twee maal per jaar een langere periode** bepalend (in het voor- en najaar), één boom (de populier) is driemaal bepalend. Het jaar wordt op deze wijze verdeeld in 40 perioden met totaal 22 bomen. 40 is ook een heilig getal, met zijn wortels zowel in de Egyptische cultuur als in het feit dat Stonehenge (een van de belangrijkste krachtplaatsen ter wereld) uit 40 steenblokken opgebouwd is. Ook het Oude testament had iets met getal 40: “je gaat altijd 40 dagen de woestijn in”. Kortom: overlevering. (maar zie nogmaals B: eigenlijk gebruikt men praktisch meestal 39 perioden).

M.b.t. Nederland: niet alle bomen zijn in ons land inheems, sommige bomen zijn bij ons aangeplant, de bomen uit de boomkalender hebben wel allen een Europese oorsprong.

De Poolse variant is tegenwoordig gemoderniseerd en komt nu voornamelijk voor met 39 perioden (de wederopstanding van de taxus is er uit) dus met 21 bomen. Deze variant tref je vrij vaak op internet aan en wordt als een “soort horoscoopboom” naar buiten gebracht, in Nederland o.a. door de Bomenstichting in het boek “Bomen en Mensen een oeroude relatie”, onder redactie van Frank Moenen (de boomkarakters zijn geschreven door Girbe Buist). Op Google zijn hiervan veel toepassingen te vinden, doorgaans zijn deze “magisch, wicca-achtig” gekleurd.

Van Vescoli is in het Nederlandse taalgebied nauwelijks iets bekend, Duitstalig echter wel. De beschreven boomportretten in “Der Keltische Baumkalender” zijn zeer informatief en dragen ook iets over van de achterliggende gedachten en gevoelens uit lang vervlogen tijden. Het boek wordt regelmatig herdrukt, de laatste versie uit 2009 zal zeker nog te koop zijn in Duitsland.

Deze Poolse variant staat “uitgeplant” in de Hortus van Haren (Groningen). Daar is de notenboom van november vervangen door de taxus, de boom van de dood en wederopstanding. In Haren tref je dus 22 bomen aan in 40 vakken.

Ook wordt in hun variant zowel de tamme kastanje als paardenkastanje door elkaar heen gebruikt. De kastanje in Haren is een paardenkastanje (terwijl even zo vaak de tamme kastanje beschreven wordt) en volgens Vescoli hoort het ook de tamme kastanje te zijn.

Meer lezen:

In Haren heeft een bezoekerscentrum (met verkoop), mogelijk is het daar nog te koop. Voor boomliefhebbers is de Hortus zeker aanbevelenswaardig omdat de opzet was bomen dusdanig aan te planten dat individuele bomen hun volledige ruimte kunnen innemen. Boeiend, je ziet daar hele grote bomen. En veel variatie. De boomkalendertuin is een onderdeel van een groter geheel.

Meer over de Britse boomkalender of de 13 bomenkalender.

De Britse boomkalender, gebaseerd op het Ogham-alfabet (wat een voorloper of variant lijkt van de bronzen plaat van Coligny) bestaat uit runentekens, gekerfd in stokjes. Het wordt vaak het alfabet van de druïden genoemd.

De tekens symboliseren (belangrijke) medeklinkers die de eerste letters van de bomen vormen. Zo verdeelt deze Keltische variant het jaar in 13 perioden (13 maan-maanden), het is feitelijk een maankalender met “heilige bomen of struiken” als symbool.

Kortom: hier staan runen aan de basis (of het vertrekpunt) van een kalender i.t.t. de ordening van het natuurjaar (dat hier meer een doel lijkt te zijn).

De nu bestaande 13 bomenkalender lijkt een latere invulling van de oorspronkelijk Ogham kalender. O.a. gemaakt door Liz en Collin Murray, zij schreven het boek “The Celtic Tree” en gaan uit van 13 boomkarakters, zij laten het jaar beginnen met Samhain (wordt in de nacht van 31 oktober tot 1 november gevierd), Samhain was wat nu Halloween heet. De eerste boom (november) is de brem (meer een struik dan een boom). Daarop zijn ook variaties gekomen met i.p.v. brem wordt riet of sleedoorn genoemd. Dat boek ken ik niet, het is nog wel te koop.

Ook is er verschil van mening over de aanvang van het nieuwe jaar en je komt dus verschillende varianten van deze boomkalender tegen. Ik ga daar niet verder op in, inmiddels weet ik dat langer zoeken alleen maar meer vragen oplevert. Daarnaast zijn wij tegenwoordig niet meer handig met een maankalender, die jaarlijks net even anders is.

In Nederland gebruikt “Abe de verhalenverteller” de 13 bomenkalender die in januari begint en werkt hij nu aan een vervolg van boomverhalen die juist met een klinker verbonden zijn. Ook hij gebruikt eigen invalshoeken, kortom het is een van de vele variaties die er rondzwerven. Hij bundelt een deel van de bestaande symboliek uit het oude Europa. Zijn boek is een “print on demand” boek (vind ik persoonlijk niet aantrekkelijk), zijn website is wel mooi en informatief. Hij vertelt veel en leuke verhalen. Dat is zijn beroep.

De Britse eilanden kennen nog steeds een levendige Keltische subcultuur, ook in Nederland kun je je laten opleiden tot druïde ([bij Obod van de Lage Landen](#)).

De 13 bomen of maankalender is voor Nederland ook door Girbe Buist (hoofd cultuur provincie Overijssel) uitgewerkt in de catalogus "Het geheim van de Kelten" bij de gelijknamige tentoonstelling. Hij noemt het zelf een soort van horoscoop met 13 bomen i.p.v. 12 sterrenbeelden. Girbe Buist heeft ook voor Nederland de 22 bomen kalender geschreven. Zijn teksten zijn tamelijk recent, dat merk je wel aan artiesten waar naar verwezen wordt. Via de volgende link vind je informatie hoe je een boomwandeling met deze karakters kunt maken, het boekje is bij de plaatselijke VVV's te koop. De link werkt niet goed, dat kan ik niet verbeteren maar kopiëren en plakken werkt wel: reizen-en-recreatie.infonu.nl/bezienswaardigheden/38431-boomkarakters-ieder-zijn-eigen-boom.html

De Keltisch cultuur was matriarchaal en daarbinnen hadden mannen en vrouwen een gelijke positie.

De matriarchale Modron-variant staat beschreven in de cursus natuursymboliek "Terug naar je Natuur" (instituut CIVAS, een alternatief soort LOI m.b.t. coaching, spiritualiteit en alternatieve geneeswijzen etc. etc.), maar kan ook bij Modron zelf gevolgd worden. Onderdeel van genoemde cursus zijn de 13 bomen, ze worden niet als karakter behandeld maar wel hoe ze verbonden zijn met de maanden, waarom de boom in die periode van het jaar belangrijk is. De cursus stimuleert sterk om je eigen ervaringen met bomen te ontdekken. Daarnaast gaf de cursus zowel globale als algemene informatie over bomen en ook meer "spirituele informatie", tevens werd elke maand de symboliek van een dier behandeld. En nog veel meer. [Zie ook de website van Modron](#).

De 13 bomen zijn in de "Terug naar je Natuur" cursus de variant van "13 uit 20" (een variant die vaak voorkomt, verbonden met oghamklinkers en medeklinkers) en tevens verbonden met de 5 belangrijkste elementen (water, aarde, vuur, wind en aether) en met een symbolisch dier horende bij de betreffende maand. Daarnaast spelen de 8 Keltische jaarfeesten een belangrijke rol. Het geheel geeft interessante combinaties mogelijkheden en toont verwantschap met de Europese kalender van het vasteland: namelijk het jaar ordenen. Het nieuwe jaar begint in november (met Samhain), de bijbehorende struik is de brem, gevolgd door: december vlier, januari berk, februari lijsterbes, maart els, april es, mei wilg, juni meidoorn, juli eik, augustus hulst, september hazelaar, oktober wijnstok en als 13e boom "de appel" omdat er 13 maanden (manen) in een jaar zitten. Zie de appel als een soort "joker" of als een boom die met Samhain verbonden is en 3 dagen wijsheid en "geestelijk" voedsel mag verspreiden (want dat is o.a. de symboliek van de appel).

Als je geïnteresseerd bent in de herkomst van symboliek is deze cursus zeker een aanrader. De cursus was (grotendeels) "vrij open" en de schrijfster is goed ingevoerd in (Keltische) natuursymboliek. Eveneens heeft ze veel aandacht voor andere en meer eigentijdse natuursymboliek. Boeiend om te ontdekken dat veel van deze symboliek vooral op het platteland in alle variëteiten aanwezig was en zeker plaatselijk nog zal zijn. Mensen die hun wortels (herkomstgenen) hebben in de (voormalige) heidelandbouwcultuur kunnen veel herkennen. Bij kritisch kijken naar hedendaagse jaarfeesten zie je ook in stedelijk gebied volop oude Keltische invloeden, symboliek wordt steeds weer overgeleverd en soms wat veranderd. Kerstmis is een bekend voorbeeld (in Keltische of Germaanse tijden het joelfeest). Keltische symbolen worden tegenwoordig veel toegepast in tatoeages (een vorm van tribal art).

De kijk van Modron op Keltische verhalen (en betekenis ervan) vond ik heel boeiend, je ziet dan de bard rondreizen en de verhalen doorgeven. Een andere tijd dan onze tegenwoordige tijd met kranten, twitter en facebook. Verhalen en betekenissen konden rijpen.

De cursus is zeker rijk (ik heb er veel van geleerd), maar ontkomt hier en daar niet aan het - in mijn ogen – alles wat dwangmatig met elkaar in verband brengen, vaak onder titels als "zo boven, zo beneden". Mijn insteek is dat niet. Ook t.a.v. bomen is mijn vertrekpunt anders.

Wat vindt Bomen en Mensen zelf van boomkarakters.

Uit het voorgaande is wel duidelijk geworden dat er veel vraagtekens zijn rond het ontstaan van in ieder geval de boomkalender met zijn boomkarakters. Mijn indruk is dat al die teksten meer en minder recent zijn.

Ik heb geen vraagtekens bij de speciale Keltische cultuur die er ooit was, die is langzaam ontwikkeld naar onze moderne cultuur, dat zal de nodige strijd hebben gekost (de donkere middeleeuwen waarover amper iets bekend is).

Ook kan ik me heel goed voorstellen dat men in die tijd de natuur als bezielde kon ervaren (er was geen internet, boek of noem maar op. Mensen moesten het doen met wat er was, dat was de natuur met veel geheimzinnige (op dat moment onverklaarbare gebeurtenissen) zoals "paddenstoelen die in een nacht uit de grond lijken te schieten. Ook waren er de barden die al rondtrekkend nieuws en inzichten overbrachten, Maar we kennen ook allemaal het spelletje van in een kring een zin rond fluisteren, op het einde is de zin dan vaak anders dan in het begin. Lees Asterix en Obelix nog maar eens.

Bomen en Mensen ziet boomkarakters als een speelse (en andere) manier om naar jezelf (en anderen) te kijken, het heeft geen enkele voorspellende waarde. **Het interessantste eraan is om met het karakter in je hand naar bomen te kijken.** Mogelijk zie je dan nieuwe dingen aan bomen, probeer te ontdekken of iets van de groeiwijze van de boom terug komt in de tekst van het karakter. Als voorbeeld kan de linde genoemd worden, het blad van de linde heeft een positieve invloed op de bosbodem omdat het snel verteert, in dat verteringsproces wordt taaier blad (eik, beuk) aangejaagd. Deze eigenschap wordt "verzorgend genoemd". En natuurlijk kun je proberen om met jouw bomenkennis wat karakteristieken te zoeken en te verbinden met termen als: "pionier, snelgroeier, krachtig, verzorgend etc.". De es – die een uitgekookte carrièrejager wordt genoemd - kan als inheemse boom de grootste hoogte van alle onze inheemse bomen bereiken, je kunt dus zeggen dat de boom naar het hoogste streeft. Maar ondertussen zorgt de boom met zijn licht doorlatende bladeren voor een fraaie ondergroei. Dus uitgekookt, perfectionist en zorgzaam. Een multi-tasker.

Bomen en Mensen geeft regelmatig workshops voor teams om "door de bomen het team (bos) te leren zien" en dat is boeiend voor een personeelsuitje (of familieverband, vriendengroepen), je kijkt weer eens anders naar elkaar. Het heeft zeker betekenis, je gaat er met elkaar over in gesprek, er komen ontdekkingen over jezelf en de ander uit voort. Deze benadering begint bij de groeiplaats en de groeiwijze, de wortels, van de boom. Verder hoe staat de boom in het bos en op welke bodem, hoe verhoudt deze boom zich tot de hem/haar omringende bomen. Het geheel is meer dan de delen. Bij de workshop worden alleen de beschrijvingen van Vescoli gebruikt.

In andere cursussen gebruik ik wel allerlei andere, mij bekende, natuur- en bomensymboliek. Als het gaat om bomen planten bij speciale momenten (geboorte, dood, huwelijk etc.) kan een karakter soms helpen of een zetje geven. Maar zelf bomen gaan ontdekken, ontdekken wat ze jou te zeggen hebt, wat jij er mooi aan vindt is waardevoller, dan blijf je dicht bij jezelf. En het geeft je de vrijheid om veel bomen mooi te vinden en veel boomsymboliek op allerlei manieren te kunnen toepassen.

Boomkarakters vind ik niet geschikt om als geboortebom te gebruiken, ze zijn te dwingend, een kind is voor een deel een onbeschreven blad, laat het leven dat blad maar vullen.

Literatuur:

- Bomen en Mensen, een oeroude relatie (onder redactie van Frank Moens) met daarin oa. de Keltische boomkalender van het Europese vasteland (tekst Girbe Buist) en vele andere wetenswaardige boomzaken.
- De boomhoroscoop, Esmée van Doorn e.a. (ongeveer zelfde karakters, iets anders van woordkeus, soms net wat krachtiger).
- De website "[Alles Helder](#)" vat genoemde karakters kort samen.
- M. Vescoli, der Keltische Baumkalender (in Duitsland te koop of via Amazon).
- Catalogus "Het geheim van de Kelten" (tentoonstellingsboek van gelijknamige tentoonstelling, w.s. niet te meer te koop). Daarin een tekst met boomkarakters van Girbe Buist (13 maanden kalender),
- Een ander interessant (algemener) boek over de Keltische cultuur is: Op zoek naar de Kelten, van Leo Verhart, uitgeverij Matrijs. (Nog steeds worden in Nederland resten uit de prehistorie en de Keltische periode gevonden, onlangs nabij Weert).
- Herman Clerinx, de Kelten en de Lage landen (boeiend taalonderzoek levert Keltische informatie op, ook over de aanwezigheid in Nederland)
- Asterix en de waarheid, Renée van Royen (achtergronden van de Asterix verhalen) en natuurlijk de Asterix strips.
- Cursusmateriaal Terug naar je Natuur (opleidingsinstituut [Civas](#)).
- Abe J van der Veen, de symboliek van bomen (print on demand boek), [of de website](#).
- Tiny Brugge, Boekjes Aarden in geloof (niet meer te koop, mogelijk alleen nog in het Franciscaner klooster in Megen, N.Br).
- Grün, Anselm, diverse boeken waarin de thema's natuur, symboliek en geloof in voorkomen. Oa. het boek Wortelen.
- Orde van Barden, Ovaten en druïden ([OBOD](#))
- Linda Wormhoudt, Goden en Sjamanen in Noordwest-Europa.
- Het allermooiste (maar ook allerdurste) boek op symboliek gebied is "Het compendium van rituele planten in Europa" van De Cleene en Lejeune. Prachtige natuur en natuursymboliek geschiedenis van Europa, mooi verzorgd, mooie afbeeldingen.